

VLĂDENI (COMUNĂ, JUDEȚUL BOTOȘANI)

Comună situată în partea de vest a județului Botoșani, pe cursul superior al Siretului, la o distanță de 15 kilometri de municipiul Botoșani. Comuna este alcătuită din cinci sate: Hrișcani, Huțani, Brehuiești, Mândrești și Vlădeni, dintre care ultimul este probabil cel mai vechi, fiind atestat documentar încă din secolul al XV-lea. Recensământului populației Moldovei din anii 1772- 1773 a identificat în Brehuiești, sat aflat timp de două secole în stăpânirea mănăstirii Slatina, 55 de gospodării, între care și 1 rob rom. Între anii 1765 și 1816, satele Brehuiești, Mândrești și Vlădeni au intrat în stăpânirea boierilor Balș în urma unor dani domnești sau schimburi de proprietăți. Conform unei condici fiscale din anul 1816, satele Brehuiești și Mândrești aveau o populație de 117 și, respectiv, 66 familii. În jurul anului 1900, Vlădeni este menționat ca sat în cadrul comunei Brehuești, având 996 de locuitori (majoritatea români, alături de ruși, evrei și germani). Recensământul populației din 1930 a identificat în comuna Brehuiești 1675 locuitori, dintre care 14 erau romi.

În mai 1942, Legiunea de Jandarmi Botoșani a identificat 19 romi sedentari (6 familii) lipsiți de mijloace de trai în comuna Vlădeni (satul fusese, între timp, desprins de comuna Brehuești și ridicat la rangul de comună). Pe lista finală a deportaților au fost incluși 21 de romi nemobilizabili, care au fost escortați de către jandarmii locali la sediul Legiunii de Jandarmi Botoșani în data de 13 septembrie. În ziua următoare, cei 21 de romi din Vlădeni s-au alăturat celorlalți 337 de deportați ridicați de pe cuprinsul întregului județ Botoșani și au fost imbarcați în 8 vagoane de tren, având destinația Iași. După o scurtă oprire în Iași, cele 8 vagoane au fost atașate trenului special E7 Iași-Tighina, care a pornit spre Transnistria în data de 16 septembrie.

O parte dintre familiile de romi din comuna Vlădeni au fost strămutate în comuna Balșoi Karanica (județul Oceaov). Confruntate cu abuzurile jandarmilor și condițiile inumane de trai, 4 din cele 6 familii de deportați romi au solicitat, în decembrie 1942, Comisiei a II-a Karanica să fie repatriate pe motiv că aveau rude de gradul I înrolate în armată. Legiunea de Jandarmi Botoșani a respins aceste cereri în ianuarie 1943, invocând faptul că petenții (capii de familie) nu dețineau proprietăți în Vlădeni și erau lipsiți de orice mijloc de a-și câștiga existența. Însă 1 deportat rom a reușit să evadeze din comuna Balșoi Karanica și să se întoarcă clandestin în comuna Vlădeni în toamna anului 1943. Însă la scurt timp a fost identificat de către jandarmii locali și retrimis sub escortă în Transnistria în cursul lunii octombrie 1943.

Surse:

U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 2, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 127/1942, f. 84, 130, 133.

U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 3, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 203/1942, f. 93, 98.

- U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 4, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 43/1943, vol. II, f. 17v.
- U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 3, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 43/1943, vol. II, f. 98 – 99.
- Botezatu, Daniel, 2011. “Sate din ocolul Botoșanilor aflate în stăpânire particulară”. *Acta Moldaviae Septentrionalis* nr. X, pp. 79- 80.
- Cihodaru, Constantin, Ioan Caproșu și Nistor Ciocan, ed. 1980. *Documenta Romaniae Historica, seria A (Moldova)*, vol. III (1487- 1504). București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, doc. nr. 51, p. 94- 97.
- Dmitriev, P.G., 1975. *Moldova în epoca feudalismului*, vol. 7, partea I. Chișinău: Editura “Știința”, p. 137.
- Institutul Central de Statistică București, 1938. *Recensământ general al populației din 1930 (RGP)*, vol. II, *Neam, limbă maternă, religie*, partea 1, *Neam, limbă maternă*. București: Editura Institutului Central de Statistică, pp. 76- 77.
- Lahovari, George Ioan, Constantin I. Brătianu și Gheorghe G. Tocilescu, 1902. *Marele dicționar geografic al României*, vol. 5. București: Stabilimentul grafic J.V. Socec, p. 769.
- Moldovanu, Dragoș, coord. 1991. *Tezaurul toponimic al României. Moldova. Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale (1772–1988)*, vol. I, partea 1, *Unități simple (Localități și moșii): A-O*. București: Editura Academiei Române, p. 1320.
- Nastasă, Lucian și Andrea Varga, eds. 2001. *Minorități etnoculturale. Mărturii documentare. Țigani din România (1919- 1944)*. Cluj: Fundația CRDE, doc. nr. 342, pp. 568- 569.